

AZ ISKOLAI AGRESSZIÓ

Szabó Gyözőné igazgató
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet

2010.01.22.

N. Dr. Tóth Ágnes
NYME- SEK

Pillanatképek

2010.01.22.

N. Dr. Tóth Ágnes
NYME- SEK

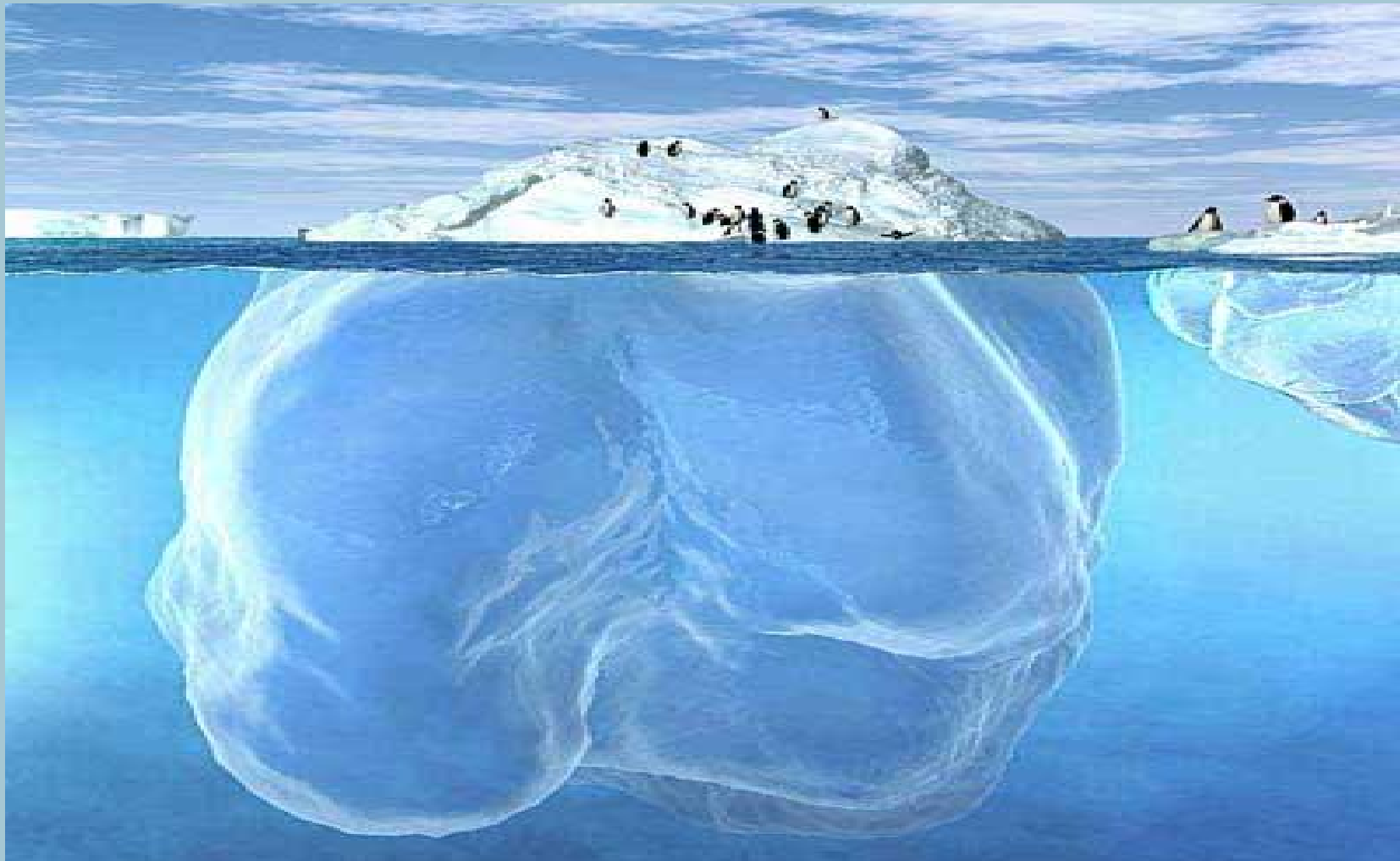
„Az agresszió biológiai örökségünk eltávolíthatatlan része”

(Csányi V.)

2010.01.22.

N. Dr. Tóth Ágnes
NYME- SEK

2010.01.22.

N. Dr. Tóth Ágnes
NYME- SEK

Definíciók

- Ha valaki a másik embert bántani, károsítani akarja
- Az agresszió gyűjtő fogalom amely motivációkat, gondolattartalmakat ír körül, dolgokra és személyekre irányul ártó szándékkal
- Nincs egyetlen olyan viselkedés, vagy bármilyen más hatékony magatartásforma, amely ne lehetne agresszív
- Saját igény, érdek, szükséglet kielégítése a másik fél hasonló tevékenységben való akadályoztatásával.

Agresszió

- **Biológiai**

- n növeli az egyed rátermettségét

- n hozzásegít az erőforrások optimális elosztásához

- **Kulturális agresszió: Beállítja a biológiai agresszió mértékét**

- „...hogy a társadalom értékrendjét, törvényes rendjét ne sértse”

Az emberi agresszió fajtái

- Pozíció elérése, státusz, hatalom, politika
- Birtokvédelem, saját tér
- Tulajdonvédelem
- Frustrációs agresszió – akadályozás a cél elérésében
- Szülői agresszió
- Nevelői agresszió
- Normatív, vagy morális agresszió
- Agresszió a kívülállóval
- Auto-agresszió

Ez is agresszió

- Normafenntartás deviáns tagokkal szemben
- Exploratív agresszió – határok
- Professzionális agresszivitás saját álláspont érvényesítése
- Agresszió az iskolában
 - n A megtámadott önértékét csorbítsa, félelmet keltsen benne
 - n Szabadságától, vagy vagyontárgyától megfossza

ez is agresszió

th Ágnes
- SEK

Szomorúság – depresszió – agresszió

Szomorúság: veszteségélmény

funkciója az érzelmi támogatás kérés, felszólító jelek értelmezése, altruizmust vált ki.

Depresszió:

önmagáról való negatív vélekedés

leküzdhetetlen akadályok

negatív jövőkép

nehezen változtatható meg

Ok: teljesítményszorongás

siker félelem (szociális elutasítás)

Agresszió

Kellemetlenséget, fájdalmat okoz

Düh kiváltotta agresszió (elítéljük)

Instrumentális, a cél irányítja a viselkedést (értékesnek tartjuk)

Hiedelmek:

Katarzisz elmélet

gőz kiengedés

Szociális tanulás elmélet

Düh kifejezés konstruktív módjai

-
- Akciók
 - tanárok ellen
-

Az iskolai erőszak formái

- Szóbeli (pl. csúnya beszéd, fenyegetés)
 - Fizikai (pl. bántalmazás)
 - Pszichikai (pl. zaklatás)
-

A diákok között megvalósuló szóbeli erőszak

- Leggyakrabban előforduló
 - Célpontjai általában az elkövetőnél gyengébb fizikumú tanulók, olyan magányos gyermekek, akinek nehézségei vannak önmaga megvédésében is
 - Megelőzi a fizikai támadást
 - /Megjegyzés: gyakran válik célpontjává a pedagógus is/
-

Diákok között megvalósuló fizikai erőszak

- Általában csoportosan követik el
 - Jellemző időpont a tanítási idő befejezését követő idő
 - Nagy erőfölényben lévő tanuló a nála jóval gyengébb fizikumú gyermekeket üti meg
 - Előfordulhat szünetekben is, felügyelet nélküli időszakot kihasználva (udvar, folyosó eldugott része, mosdó)
 - Gyakran korábbi sérelem áll a háttérben (pl. csúnya beszéd, csúfolódás)
 - Fájdalmat, gyakran sérülést okoz
-

Lányoknál ugyanolyan gyakran fordul elő...

Diákok között megvalósuló pszichikai erőszak

- Az elkövetők társukat hosszú időn át szóban nyíltan támadják
 - Szándékosan kellemetlenséget okoznak vagy próbálnak okozni pl. kizárják a csoportból, kiközösítik az osztályból - (hústorony),
 - Megfélemlítik, gyötrik, megalázzák, elnyomják, terrorizálják
 - Az elkövetők általában csoportosan valósítják meg. Kíméletlenek, követelődzők, rendzavarók.
-

Közös vonások

- SZÁNDÉKOS CSELEKEDETEK

- A gyermekek között a normálistól eltérő,

EGYENLŐTLEN

ERŐVISZONYOK alakulnak ki

Az elkövetők jellemzői

- Jellemző iskolai tanulási kudarc élmények ellensúlyozása
 - A teljes család, a meleg otthon, szülő nevelési képességének hiánya, kedvezőtlen lakásviszonyok
 - Otthonról hozott helytelen konfliktuskezelési minta
 - Bandákba verődhetnek ezek a fiatalok –a bandatoknak át kell venni a többi gyerek viselkedés mintáit pl. agresszív magatartás, öltözködés
-

A megvalósított cselekmények rendőri szemmel

- Fizikai erőszak (8 napon belül gyógyuló és 8 napon túl gyógyuló) - könnyű és súlyos testi sértés
 - Randalírozás, rendbontás rendezvényen - garázdaság
 - Falfirkálás, berendezési tárgyakon szándékos károkozás - rongálás
 - tízórai lopás, veréssel fenyegetés - rablás (alapeset: 2-8 év börtön)
 - Pénz követelése verés kilátásba helyezésével –zsarolás (alapeset: 1-5 év börtön)
 - Pedagógus bántalmazása - közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette
-

Megelőzés – család

- 0-3 év: kötődés kialakulása
- 3-6 év: érzelmi zavar, elszakad a külvilágtól, etikai struktúrák nem fejlődnek
- 6-9 év: személyektől, eszményektől is elkülönül, belső diszharmónia, nyílt agresszió
- 9-13 év: Reális én gyenge, fékek, etikai struktúrák fejletlenek, antiszociális, kriminalitás
- 14-18 év: családtól való elszakadás, gyökértelessé válás, bűnelkövetés racionalizálát, kényszeres

Érzelmek megjelenése

- Mosoly, sírás, nevetés, düh (vak, süket kisgyermek)
- Elsődleges érzelmek:
 - n boldogság, szomorúság, düh, undor, meglepődés, félelem
- Másodlagos érzelmek az énrre vonatkoznak:
 - n büszkeség, irigység, büntudat

Az agressziót csökkenti

- Mosoly, sírás, panaszkodás
- Szubmisszió (passzív elkerülés) kifejezése
- Tárgyak, élelem megosztása
- Játék, együttműködés
- Proszociális viselkedés

Játék-proszociális viselkedés 1.

Panksepp

- a játék játékos, nem komoly
- örömteli tevékenység
- egymástól független elemeket kapcsol össze

Morfin, endogén opiátok fokozzák a játékos viselkedést kapcsolatteremtés

A játszótársak altruisztikusabbá válnak egymással szemben.

Gyermekkorai játék és a felnőttkori kreativitás között kapcsolat van.

Játék-proszociális viselkedés 2.

- A játék agresszió gátló hatású.
„A fészekben harmónia alakuljon ki, és később szociális kötelék”
- Idegrendszeri alapok: limbikus rendszer, amigdala, szeptum és talamocinguláris terület.
- Az önkontroll és a játék egy töről fakad.
- A gyilkos indulat játékkal kivédhető.

Játék-proszociális viselkedés 3.

„Közvetlen biológiai haszon nélküli”

- Játék averzív feszültségben nem indul
- Arousal szabályozó funkciója van
- Averzitás és élvezet (Zukerman)
- Önkorlátozó tényező, önmaga elé állított akadály

Iskolai zaklatás gyermekek, tanulók egymás közötti kegyetlenkedése

- Áldozati típusok: szubmisszív
- Társas kapcsolati nehézségek
- Veszélyes a felnőtt be nem avatkozása
- Szándékos, ismétlődő, hiányzik a hatalmi egyensúly
- Fiúknál gyakoribb
- A lányokat inkább a fiúk zaklatják, más módszerek
- Kevés törődés, túl sok szabadság

Önkontroll fejlesztés

- Imprinting
- Külső/belső kontroll
- Korlátnélküliség hatása
- Túlóvó viselkedés következménye
- Frusztrációs tolerancia
- Felnőtt példa
- 8 lépéses probléma megoldás az agresszív / szubmisszív viselkedés helyett

Megelőzés – iskola

1. Tanár – diák viszony minőségének javítása, kötődés, törődés, paradigma váltás
2. Szociális tanulás, frusztráció kezelése
3. Alapértékek és normarendszer megteremtése – határok
4. Pozitív teljesítmény- és énkép

Az iskolai agresszió szinterei

- Tanár – diák agresszió
 - Diák – tanár agresszió
 - Diák – diák agresszió
-

Mit tehetünk?

- Érzelmek közlése
 - Kongruens viselkedés
 - Az érzelmi zsarolás mellőzése
(a bűnt nem, a bűnöst igen)
 - Meghallgatni/meghallani a gyermeket
 - Nem megsértődni (tudatosítani ki függ kitől)
 - Valós időt szánni a gyermekekre
A szeretet mértéke az együtt töltött idő
 - Az önmagát értékesnek tartó gyermekkel kevesebb a fegyelmezési probléma
-

A tanári erőszak

- Verbális agresszió
- Konstruktív erőszak, támadásként való megélése
- Irónia, cinizmus
- Teljesítményértékelésben kompenzálódó minősítés

Pedagógus jellemzők

- Attitűd (burkolt személyiség elméletek)
- Szándék (megoldás, kivonulás)
- Személyiség stabilitás (higgadtság megőrzésének képessége)
- Empátia
- Humor

Iskolai agresszió kezelése

- Prevenció
- Konfliktuskezelés helyett egyezkedés
- Agresszió helyett játék
- Megfigyelés, kapcsolat (kötődés – törődés)
- Mediálás
- Akut kezelés, határok, jogi probléma
- Utókezelés
- Foglalkozunk az áldozattal

Erőszakmentes iskola

- Támogató klíma, lehetőség a személyes fejlődésre
- Hatékony tanulási környezet
- Egyértelmű szabályok
- Nyílt kommunikáció
- Tanárok, vezetés egysége
- Képzés pedagógus, szülő
- Zéró tolerancia az agresszióval szemben
- „mintha” tevékenységek megszüntetése

○ Tanóra

○ tanóra2

Növekvő agresszivitás – multikauzalitás

- Öröklés – nevelés prediszpozíció
- Elszegényedés, egzisztenciális bizonytalanság
- Reményvesztettség, türelmetlenség
- Társadalmi béke veszélyeztetettsége
- Együttélés szabályainak negligálása
- Értékváltozások
- Média hatása

Gyermekbántalmazás a családban

- Büntetendő-e?
- Szabad-e beleavatkozni?
- A verés/bántalmazás fogalma
- Bántalmazottból bántalmazó
- Szexuális zaklatás (idegen ? ismerős)

Szakmaközi együttműködés

Inter-professionalitás

- A probléma egy szakma keretein belül nem kezelhető
- Tudni, tenni tudni
- Kompetencia határok
- Félelem az identitás vesztéstől
- Bizalom a másik szakemberben, intézményben
- Szakmák közötti egyenrangúság
- Együttműködési képesség

Hatóságok és a gyerekek

- Fokozódik az elutasító és védekező magatartás
- Rendőrség, Ügyészség, Bíróság
- Szorongás, extrém érzelmi megterhelés
- Teátrális jelleg, kiszolgáltatottsági érzés

„Az emberi társadalom kiépülését,
fennmaradását csak az agresszió
kulturális korlátozásával lehetett és
lehet a jövőben is elérni.”

Csányi Vilmos

N. Dr. Tóth Ágnes
NYME- SEK